

 RECENZJE

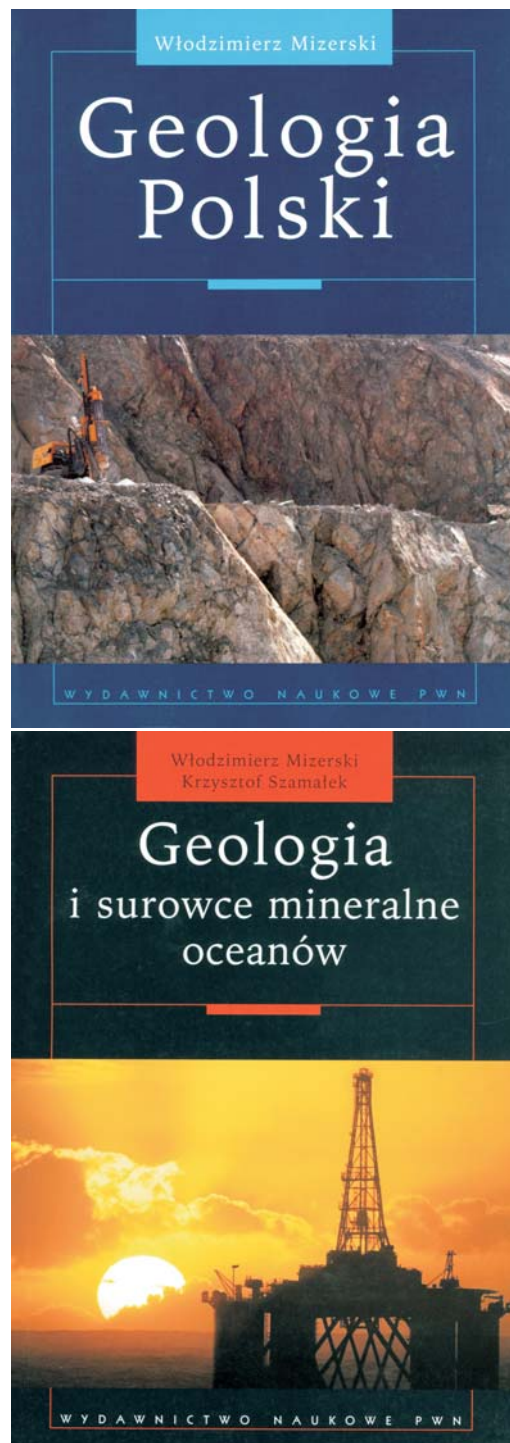
W. MIZERSKI – Geologia Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009, 288 str.

W. MIZERSKI & K. SZAMAŁEK – Geologia i surowce mineralne oceanów. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009, 212 str.

Wydawnictwo Naukowe PWN w ubiegłych latach opublikowało kilka poświęconych naukom geologicznym podręczników akademickich dla geografów i geologów. Wśród nich znajdują się dwie pozycje: *Geologia Polski* oraz *Geologia i surowce mineralne oceanów*. Oba podręczniki łączy główny, celowy odbiorca (choćby krąg potencjalnych czytelników jest znacznie szerszy) oraz fakt, że autorem jednego z nich i współautorem drugiego jest ta sama osoba.

Książka *Geologia Polski* wyraźnie nawiązuje do istniejącej, wydanej wcześniej (w latach 2002 i 2005) przez PWN *Geologii Polski dla geografów*, przy czym od pierwowzoru różni się przede wszystkim dodaniem w każdej części publikacji rozdziału dotyczącego złóż surowców mineralnych oraz wydatnym zwiększeniem (prawie o jedną piątą) liczby ilustracji. Rozszerzony został także zakres zagadnień omawianych w pierwszej części książki, co pozwoliło na wypuklenie znaczenia Polski – geologicznego serca Europy – w zrozumieniu ewolucji naszego kontynentu. Uzupełniono również podrozdział *Blok dolnośląski* (w rozdziale 3) o charakterystykę głównych kompleksów strukturalnych. Po dokonaniu wymienionych (oraz wielu innych, drobnych) modyfikacji, omawiana pozycja w zasadzie dobrze przedstawia aktualny stan poglądów i głównych kontrowersji dotyczących kluczowych zagadnień budowy geologicznej Polski. Żał jednak, że ta konstatacja nie dotyczy np. cechsztynu Niżu – najwidoczniej bowiem uwadze autora umknęły treści zawarte w monografii Wagnera (Pr. Państw. Inst. Geol., 146, 1994). Tematyka dzieła dotyczy podstawowej wiedzy o budowie kraju, co siłą rzeczy wymusza na autorze konieczność usystematyzowanego, wręcz encyklopedycznego przedstawienia niezbędnych informacji w sposób możliwie pełny. Takie podejście skutkuje, niestety, powtarzaniem informacji, niekiedy nawet na sąsiednich stronach, ale z drugiej strony zapewnia jasność przekazu. Publikacja jest w zamierzeniu przeznaczona dla studentów wydziałów przyrodniczych wyższych uczelni i przy braku innych syntez budowy geologicznej Polski uwzględniających obecny stan wiedzy pełni wielce użyteczną rolę. Szkoda tylko, że jest w niej sporo drobnych błędów natury głównie redakcyjnej – zgodnie z apelem autora przekazałem listę usterek z nadzieją, że w kolejnym wydaniu zostaną usunięte.

Drugi podręcznik jest dziełem dwóch autorów: pięć pierwszych rozdziałów, poświęconych budowie oceanu, napisał Włodzimierz Mizerski, a pięć kolejnych, prezentujących kopaliny oceanu – Krzysztof Szamałek. W pierwszej części przedstawiono kolejno: zarys historii i metod badań geologicznych dna oceanicznego, charakterystykę morfotektoniczną oceanów i budowę skorupy oceanicznej oraz omówiono marginalne strefy oceanów i genezę oceanów. W części drugiej, po przedstawieniu systematyki i warunków występowania złóż kopalin oceanu światowego, podano ich charakterystykę, ze szczególnym uwzględnieniem kopaliny polimetalicznych oraz mechanogenicznych. Na uwagę zasługuje doskonale ujednolicenie stylu narracji i bardzo dobra integracja obu części – w istocie tylko jedna rycina (64) jest zbędnym ozdobnikiem w drugiej części podręcznika, podczas gdy jej miejsce jest na początku pierwszego rozdziału. Drobne błędy (szkoda, że dość liczne) natury redakcyjnej są przede wszystkim związane z powołaniami na literaturę – w spisie literatury brakuje wielu pozycji cytowanych w tekście i opisach rycin, powołania są nie-

jednoznaczne itp.; w kilku przypadkach brakuje także skali na rycinach. Są to wszakże usterki nadzwyczaj łatwe do usunięcia, chociaż zwłaszcza w podręczniku nie powinny w ogóle zaistnieć.

Nakładem PWN-u ukazały się zatem: niezbędny encyklopedyczny oraz nowoczesne kompendium zawierające dużą ilość kompetentnie podsumowanych i ciekawie podanych informacji. Oba podręczniki są ważnym wzbogaceniem podstawowej biblioteki polskiego geologa, która ciągle jest bardzo skąpa – wielka szkoda, że zamierzona przez poprzedniego głównego geologa kraju, prof. Mariusza-Oriona Jędryska, seria *około 30 podręczników z różnych dziedzin geologii, podsumowujących nowoczesną wiedzę niezbędną geologom i studentom geologii* (Prz. Geol., 55: 801–815), nie doczekała się realizacji.

Tadeusz Peryt